

Av det som betyder något



Lina Lygneroth

Kandidatprogram Keramikkonst

Högskolan för design och konsthantverk

2016

Handledare - Britt Ignell Karlbrand

Jag stryker handen över ytan och tänker på alla dem som gjort
det innan mig.

Funderar över dem som ska komma efter.

I ögonblicket möts vi.

Innehållsförteckning

Inledningsord	5
Inför	7
Om objekten	
Kopparluckan	9
Klinkersskärvan	12
Elkopplingsdosan	15
Tegelstenen	18
Glaslocket med prisma	21
Drivveden	24
Knappen	28
Kopparlocket	31
Flaskorna	34
Glasburken	38
Glaslocket	42
Plåtburken	45
Porslinsskärvan	48
Stenen	51
I och runt görandet	54
Till sist	58
Teknisk beskrivning	60

Inledningsord

Jag har hittat, fått, ärvt och sparat.

Skrot, skräp och udda ting.

Ting så oändligt värdefulla.

Bärare av spår från de människor som tillverkat och brukat. Spår från miljöerna de befunnit sig i.

Det är minnen från människor jag älskar och älskat. Minnen från människor jag aldrig mött men fäst mig vid ändå.

Jag vill lyfta fram dessa ting. Visa på dess skönhet, visa på vilka skatter de verkligen är.

Mitt eget avtryck, mina egna former, lägger jag till.

Tillsammans blir de till något annat.

Gömmor för nya funna skatter.

Skäl att bevaras en stund till.



Inför

Varje objekt, det hittade, det ärvda, det till mig givna. Det som jag har sparat undan. Det där vackra som inte längre har en funktion. Det som ändå inte går att slänga bort. Det som kan vara bra att ha någon gång. Nu är den gången.

Jag har vänt och vridit på dessa föremål. Vägt dem i min hand, känt på strukturen, studerat dem noga. Något har fångat min blick, en liten detalj som jag fångar upp. Jag skapar en andra hälft, att fylla tomrummet från en andra halva, en sedan länge slängd, borttappad, eller en som aldrig funnits där.

Ett kopparlock får ett nytt kärl, en sten blir ett lock, en flaska får en kork.

Det blir ett objekt som både är bruksobjekt och konstföremål. Gömmor kallar jag dem - burkar eller kärl med lock.

Det är ett objekt att bruka, en förvaring, för vardagsföremål och skatter. Men det är framför allt ett objekt för ögat och handen. Strukturerna, ytorna och formerna, de små delarna, punkterna, taggarna, de små risporna.

När jag arbetar med leran så befinner jag mig i en organisk formvärld. Den ofta inspirerad av koraller, fröer, lavar, mossor och svampar. Former komna ur omedvetna intryck, ibland högst medvetna. Strukturerna bygger jag på runt hela formen så att den inte har en platt, tydlig botten utan kan vägas runt och

placeras på ett inte alltid självklart sätt. Det får mig att se objekten mer som något som skulle kunna komma från naturen. Ingen sida, ingen vinkel är viktigare än någon annan.

Objekten som jag nu väljer att utgå ifrån utmanar mig, men också inspirerar mig, att tänka nytt. Att ta in ett annat material, något jag själv inte skapat, något nytt att förhålla mina former till, att samverka med.

Det är en utmaning i speciellt två avseenden för mig. Jag definierar mig ofta som en hantverkare. Det är viktigt, och lustfyllt för mig att utföra alla steg i skapandeprocessen, så långt det är möjligt, med mina egna händer. Nu tar jag in något som en annan människa skapat eller något från naturen. Också just det, att medvetet ta inspiration från något som inte hör naturen till, är ovanligt och ovant för mig.

Men liksom i naturen finner jag i dessa objekt, uttrycksfullhet, personlighet och en förnöjsamhet. En självklarhet i att de ska finnas till, för den som vill se dem.

Om objekten

Kopparluckan

Varsamt inslagen i tidningspapper, nerpackad i en kartong. Där låg den och väntade. Någonstans, någon gång, på min morfars och mormors gård var den självklar och viktig. Nu vet vi inte riktigt vad det är, min mamma och jag. Kanske en sotningslucka till en vedeldad spis som inte längre finns kvar. Kanske något annat.



Formen tilltalar mig, den som kopparluckan har. Jag tar upp den i kärlets form men strukturen blir en annan. En yta jag tidigare utforskat, det här blir ännu ett försök. Små piggar. Spetsiga men ändå trubbiga. Sådär att jag vill trycka handflatan mot dem, bara för att känna hur det känns.

Jag tar en liten bit av den vita leran ur paketet, rullar den till en kula i min hand. Trycker till ena sidan så den blir platt och formar den andra till en spets samtidigt som jag vrider till. Trycker fast den på formen, tätt bredvid de andra. Jag tar en liten bit lera ur paketet. Igen och igen och igen.

Kärlets form låter jag delvis vara obestämd. Jag bygger lite för fort, utnyttjar att leran är blöt, ger efter och sviktar. Fångar upp precis innan det faller för mycket och låter det torka. Låter formen stadga sig.





Klinkersskärvan

På det här klinkergolvet, framför vedspisen i vårt kök, har sopborstar svepts otaliga gånger. Sopats rent från aska och flisor från vedträden. Av mig, min man och hans farföräldrar. Noga har denna klinkers en gång valts ut av dem och älskats för sin mörkblå färg. Hon älskade blått, min mans farmor.

De blå klinkerstenarna är nu borta, men vi fortsätter att sopa, där framför vedspisen i köket.



Jag pressar ut leran mot bordet till en platta. Väljer att inte kavla. Jag vill inte missta lerans struktur, dess sprickor som bildas när den tvingas ut och isär. Med kniven skär jag små trianglar, skarpa, avbrutna. Så som klinkersskärvans egna kanter. En mängd små bitar. Lika ändå olika.

Jag ser fiskfjäll, bark, obrustna knoppar, kottar, ormskinn och snäckskal. Ett överlappande och framväxande.

Formen vrider sig som om den vore på väg.





Elkopplingsdosan

Det är verkligen en dold skatt den här lilla dosan. Ett funktionellt objekt, diskret undangömt och ofta inmålad med flera lager färg. Tätt monterad vid taklist och sladdar. Men just den här från mitt hem har sluppit undan färgen och skiner blank och vit i finaste glaserade porslin. Funktionen är nu borta men skönheten aldrig så tydlig.



Placerad i mitten och något upphöjd. Dess vita, blanka yta får framhävas mot en svart matt lera. Jag tar upp den cirkelrunda formen och gör små kulor. Rullar dem en och en i min hand, små mindre och minst. Lätt trycker jag till och rullar ännu en.

Mellan kloten glaserar jag men en mörk, nästan svart grå-blå glasyr. Den tar diskret upp blänket från porslinsknoppens blanka yta.





Tegelstenen

Bakom mina föräldrars garage förvarades en lastpall med gamla tegelstenar. De fanns där på tomten redan innan de flyttade dit.

En av dem har sprängts sönder av fukt under kalla vintrar. Så mycket att det mesta av den är borta.

Borta är dess duglighet, borta är värdet. Kvar ett material, en bit bränd lera som visar på materialets råhet. Stenar som blivit kvar i naturleran, rester av murbruk, linjer efter ett verktyg som snabbt dragits över ytan.



De små groparna i stenen, det är någonting med dem. Spår av luft som varit inneboende i leran, ett obrutet fodral, har nu öppnats och luften släppts ut.

Med hjälp av en spetsig träpinne och ett par nålar i metall gör jag små hål, prickar, Tätt, tätt över hela ytan. Jag byter arbetsställning, verktyg och hastighet. Ibland fort, flera små hål i sekunden, ibland långsamt och metodiskt. Jag får kramp i tummen och handen blir stel. I flera dagar håller jag på. Det är ett vansinnigt arbete. Som en hatkärlek. Som en mani.

För det är något så tillfredställande med att se strukturen växa fram över ytan. Se hur de små delarna tar över och bildar något större, något annat.

Det är utom min kontroll och ändå styr jag varje litet steg. Hela världen ryms i mitt huvud och i mitt hjärta passerar tusen känslostormar. Varje liten tanke pressas in i leran och förseglas där. De bränns samman och kommer aldrig åter.





Glaslocket med prisman

Som en liten diamant glimmar den till i min hand. Från högen av udda, gamla, dammiga glaslock sticker den ut. Det är de där locken som blev över när jag städade ur matkällaren, den där varma sommaren för ett par år sedan.

Detta lilla lock är som drottningen av dem alla. Bland vardagliga konserveringsburkar och flaskor för den med sig en stimma flärd. Vad har den varit kronan på, detta lilla utsmyckade lock?



Det är något väldigt dubbelt över det här locket. Det är litet och sött men ändå stramt. En typ av föremål som inte brukar tilltala mig. Uttrycket är också annorlunda från de andra föremålen som jag valt.

Hur kan jag spegla dess form, men ändå göra den till min? Få ett så geometriskt föremål att kännas levande?

Jag tänker mig att jag på något sätt vill ta upp prismans form. I dess form kan jag känna igen linjerna på en pumpa, hur de är placerade. Från en mitt där sedan avståndet dem i mellan ökar för att sedan binda samman dem igen på andra sidan.

Med ett vasst metallverktyg rispar jag linjer i ytan. Små, korta, tunna och tätt, tätt. Fria från risporna lämnar jag endast linjerna som binder samman, som skiljer av de olika sidorna på formen. Inspirerat av en prisma, inspirerat av en pumpa.





Drivveden

Upplockad, borstad ren, hemtagen och samlad av min farmor.

En torr liten bit trä som en gång spolats i land på en strand
någonstans. Var trädet en gång vuxit och vart den har färdats är
en hemlighet vi aldrig får veta.

Men nu är den lilla biten här. Fylld men sluten med sin historia.
Från farmors samling till min.



Den lilla träbiten är så torr, så lätt. Den väger nästan ingenting i min hand. Blekt av solen, sliten av havet. Årsringarna är tydligt framträdande. Sprickor och små, små håligheter täcker ytan.

Jag tar fasta på dessa små sprickbildningar när jag bygger min form. På vissa ställen ser de nästan ut som fjäll. Jag täcker ytan med tunna uttryckta bitar av leran. Jag pressar dem mellan mina fingrar och placerar dem lätt överlappande varandra.

Själva träbiten påminner i sin form om en kork. En sådan jag tänker mig på äldre pluntor, flaskor, stora krus.

Just den här formen vill jag därför ska få vara ganska tydlig i sin form som flaska eller behållare. Korken, i det här fallet träbiten ska vara tydligt framträdande högst upp på objektet.

Formspråket anspela på ett slags kärl, en behållare som utmynnar i en liten hals där korken sitter fast.

När jag har högbränt mitt föremål upptäcker jag att min tilltänkta kork inte passar alls i formen. Hålet är för stort. Trots att jag har gjort tester på hur mycket leran krymper, räknat ut hur många procent det blir och gjort en mall som motsvarar detta så stämmer det inte.

Någonstans på vägen har det felat och det verkar att mina procentuträkningar inte alltid stämmer med verkligheten. Träbiten kommer i alla fall aldrig att passa i det här kärlet, jag väljer att göra en ny.

Tankegången är den samma. Men formen blir något annorlunda. En utveckling, eller som ett syskon till den förra. Tankarna om kärlet, halsen och korken bär jag med mig liksom inspirationen från texturen, de små fjällen. Men jag väljer att också försöka få fram sprickbildning, ett linjespel, en påminnelse om detsamma i trät.



Jag placerar kärslöppningen mer i mitten, formen blir mer ihopsjunken, plattare mot ytan den står mot.

Några dagar går och när jag återigen ser på den nya formen så känner jag att även denna inte känns rätt. Det är ett steg närmare men ännu inte fullt där. Jag saknar något, ytan känns tom även fast den är full av struktur. Den känns inte som om den på ett självklart sätt passar ihop med drivveden, kanske är de för lika varandra.

Återigen gör jag en ny form. Återigen tar jag med mig tankarna om kärlet, halsen, korken, inspirationen från de små fjällen, linjespelet i träet. Men jag väljer att styra formen ytterligare. Fjällen blir mer kontrollerade, rundade, mer framträdande. Mer avvikande från drivvedens egna uttryck, men ändå pratar de med varandra så som jag önskar att de ska göra. De är ett par, de är skilda, ändå beroende av varandra.





Knappen

Jag minns när jag fick alla min mormors knappar. En stor låda innehållande alla dem hon sparat under sitt liv. Extra knappar från köpta jackor och tröjor. Sådana som blivit över, sådana som hon köpt för ett ändamål som aldrig blev av. En tröja som aldrig stickades, ett par byxor som aldrig blev lagade. Jag minns när vi hällde ut dem alla över hennes köksbord för att titta på dem. Hur vi båda fastnade i ett plockande och sorterande som var så svårt att slita sig ifrån.

Funderar på var just den här knappen suttit. Nog har den använts, det syns på dess slitna baksida. Baksidan är faktiskt just det som fångar mig mest. Ibland borde baksidan vara framsidan, undersidan ovansidan. Det gömda det som borde visas.



Det lilla fästet, det på den tilltänkta baksidan, det som nu ska bli framsidan, det fästet där knappen med tråd ska träcklas fast på klädesplagget. Det lilla fästet, den tunna metalltråden. Det ska nu få bli ett handtag. Något att lyfta locket i.

Ögla tar jag upp i kärlets form. Jag har ett verktyg, en slags press. Nästan som en vitlökspress men ändå inte. Ur den kommer små trådar lera. Tjocklek ungefär densamma som metallögla. När jag trycker ut leran ur pressen får jag skynda mig. Det går fort för den tunna lertråden att torka och då går den av när jag böjer den.

Försiktigt gör jag en båge av leran, trycker den lätt på platts och justerar med en liten nål så böjen är jämn.





Kopparlocket

Ett lock som förlorat sin gryta men sparats ändå. Det är fint. Att det togs tillvara. Det där att vara rädd om det man har. Att värdesätta, att spara.

Nu är jag tacksam för det. Det är ett väldigt vackert och välgjort lock. Som så mycket annat som tagits om hand av min mormor och morfar. Kanske, förmodligen, var det redan generationen innan dem som också gjorde det här valet, med det här locket. Att värdesätta, att spara.

Och det känns fint, att min mamma gjorde samma val. Och att jag får möjligheten att också göra det, igen. Att värdesätta, att spara.



Jag försöker finna något särskilt, ett karaktärsdrag, hos det här locket. Vid första anblick är det ett vanligt kopparlock. Sådana som man ser på spiskåpor eller på väggarna i gamla lantkök. I mängd på loppisar. Och det är ett väldigt vanligt, ovanligt lock. Det är fullt av små bucklor som visar att det använts flitigt, att det flyttats runt. Kopparn har fläckvis börjat oxidera men det blänker fortfarande riktigt blankt och kopparrött. Mitt finger stannar där handtaget är fäst mot locket. En rund liten nit går igenom handtagets avslut, en romb.

Jag gör en gipsform, på en romb med ett halvt litet klot i mitten. Hela det upptummade lerkärlets runda yta täcker jag med romberna. Tunna nära lockets kant och högre ju längre ifrån jag kommer, högst på mitten för att sedan avta igen mot botten. Ytan krymper och jag får justera rombernas storlek, mindre och mindre men det lilla klotet i mitten förblir det samma i storlek. Det är dem, det som sticker ut, som hela kärlet kommer att stå på.

Gipsformen underlättar arbetet men varje romb justerar jag i höjd och bredd.

Tar en bit lera, pressar in i formen, tar bort och skär av kanterna med en kniv mot bordet. Första, andra, tredje och fjärde kanten. Anpassar höjden mot föregående. Rispar med en nål på kärlets grundform för att rugga upp ytan. Blöter upp den lätt och trycker fast. Försiktigt så den inte deformeras. Bestämt så att den verkligen sitter.





Flaskorna

Rader av flaskor. Höga, smala, stora, små, gröna, bruna, transparenta och svagt blå. Hårt åtskruvade metallkapsyler, nedtryckta gamla korkar, de utan lock. Med gamla etiketter. Ättiksprit och svartvinbärssaft -56. De utan etiketter.

Två väljer jag ut där nere i halvdunklet. När jag tvättar dem i köket, sköljer dem under kranen, skiner de klara färgerna. Det är som om de aldrig använts, aldrig ställts undan, aldrig glömts .



Den bruna flaskan, den som en gång varit en flaska till mjölk, väljer jag först ut. Linjen runt dess halsmyrning, intryckt i glaset vill jag återskapa i lockets form. Jag tänker mig formen på korken som ett innehåll som släpps ut. I handen formar jag leran. Rundade former likt stenar som slipats av havet. Små hål gröper jag ur, linjer trycker jag in, tätt in till varandra över hela ytan. Rundar till kanterna med en pensel. När formen nästan torkat slipar jag hela ytan med en grov svamp. Noggrant och hårt så att lerans struktur kommer fram. Ytan blir len men ändå grov. Likt årsringarna kommer fram på en gammal omålad husfasad som utstått många år av väder och vind.

När flaskans nya kork bränts i ugnen har leran krympt mer än jag antog att den skulle. Det är ingen optimal passform. Dessutom har leran fått en annan färg än vad jag trott. Färgen känns naturlig på objektet, sandfärgad, men mot flaskans färg saknar jag något. Det är för lite skillnad mellan färgnyanserna för att skapa en brytning, för stor skillnad för att gå ton i ton.

Jag väljer att ha med både flaska och keramikcork men att göra eller hitta en ny andra hälft till dem båda.

Med keramikcorken jag gjort i handen, letar jag nu efter en annan flaska. Nu utgår jag alltså från ett föremål, en form jag gjort och letar efter ett redan befintligt objekt till den. Det är ett beslut jag snabbt tog, men egentligen ändrar det hela förutsättningarna för det här arbetet. Dock är det fortfarande en glasflaska från min matkällare, men formen blir nu en väldigt annorlunda från den förra flaskan.

Keramikcorken passar bra i flaskan som jag plockar ner från hyllan. Precis så långt ner glider korken att den sitter kvar. Lite på sned hänger den, som om innehållet är på väg ut, så som jag tänkte från början. Flaskan bär också flera linjer likt dem jag först inspirerades av på den bruna. Men de här linjerna buktar ut, inte in. När jag kommer ut i dagsljuset ser jag också att flaskan har en ljus turkos färg, inte transparent som jag först trodde nere i källarens mörker. Färgen är som ett tropiskt vatten mot den sandfärgade korken.



Till den bruna flaskan söker jag en färg som blir en tydlig kontrast men ändå känns naturlig. Mitt val faller på en svartbrun yta där även grovleken från den andra flaskans kork kommer igen.

Formen pressar jag försiktigt fram i min hand. Jag tänker min en form som påminner om en kork, en form som trycks ner, är liten i botten och större i toppen. Åter tar jag också inspiration från pumpor. Men pumpornas insjunkna linjer blir här som skivor. Strävandes utåt.





Glasburken

Tänker på alla de år den stått i min mormors matkällare. På inläggningarna den innehållit. Alla gånger mormors händer greppat just den här burken och burit den upp och ner över den stenlagda sluttningen in i huset. Hur den tömts på innehållet, gett frukt, grönsaker, bär och sylt mitt i vintern. Hur den diskats ur och fyllts, om och om igen.



Funderade länge på om jag verkligen skulle ha med den här glasburken i mitt arbete. Till en början kändes den inte tillräckligt talande, trots att jag kände till var den varit. Glas kan vara ett svårt material för mig. Det talar inte om vad det varit med om. Ålder och slitage synt inte så tydligt. Den är fortfarande blank och fin, den har inte blivit kantstött. Men när jag tittar närmare ser jag att glaset är strimmigt, så som det ser ut i gamla fönster. En bubbla avslöjar också att det är en äldre burk. Den kräver en mer närgående blick den här burken men när jag gör det och ger den tid ser jag hur ljuset vackert bryts genom dess väggar. Den får vara med.

Fler svårigheter kommer upp med det här föremålet. Den perfekta cylinderformen gör det svårt för mig att se en möjlig form till locket. Det är svårt att se en personlighet i burken, den är så neutral att vad som helst skulle vara ett godtagbart alternativ. Möjligheterna är oändliga, på så sätt svårgripbara.

Formen påminner mig dock om gamla apotekarflaskor. De som burkar vara bruna i glaset och ha näst intill klotformade lock. Jag väljer att ta upp det och göra ett just sådant fast något överdimensionerat lock.

Strukturen tar jag upp från linjerna i burkens nederkant. Jag gör en gipsform där jag ristar in linjer att sedan trycka leran mot. Jag har en gammal skiss på ett mönster som jag tidigare använt som



tryckt dekor och jag prövar nu att bygga detta tredimensionellt. Jag applicerar delarna på liknande sätt som jag tidigare gjort med romberna när jag byggde kärlet till kopparlocket.

Efter en förmiddags arbete känner jag dock att resultatet inte framstår så som jag önskat. De fina linjerna från skissen kommer inte fram. Det hade behövts skarpare kanter, kanske ett annat tillvägagångssätt.

Jag tar lite lera och trycker mot linjerna på gipsformen. Böjer, trycker till och rullar. Och där plötsligt i en rörelse hittar jag något, något annat. Jag rullar ut till en smal rund pinne och den får ett intressant mönster. Jag böjer till och linjerna vrider sig, leran spricker lätt. Ser genast en likhet med strukturen jag gjorde till knappburken men här i en helt annan skala.

Ivrig tar jag genast bort den tidigare strukturen och börjar om. Det blir något helt annat. I den nya strukturen ser jag garn eller rep. Påminner om broderi, stickning eller virkning. Påminner om mormor. Det känns rätt. De båda objekten, den rena glasburken och det strukturerade virrvarret är olika men ändå lika på något vis, de talar med varandra. Just så som jag önskar att de ska vara. Då blir de ett bra par.





Glaslocket

Ännu ett glaslock. Ännu ett från den där högen av de överblivna, dammiga, udda. Om det första jag valde av dem, den med prisman, var som drottningen av dem alla är den här något helt annat. En spricka löper längs ytan och den är kantstött på flera ställen.

Men det är något med formen. Den platta, nedsjunkna cirkeln i mitten påminner mig om ett gammalt fönster. Genom den oklara ytan, fylld av små infattade luftbubblor, kan jag skymta det som finns på andra sidan. Det där som locket innesluter, det där som det skyddar.



Till kärlet väljer jag en svartbrännande lera. Glasets alla skavanker träder tydligt fram mot det svarta. Jag tänker mig att ett eventuellt innehåll tydligt ska ses genom det här glaset, genom fönstret.

Likt ytan på tegelstenens kärl använder jag en spetsig, lätt rundad, pinne för att göra små prickar. Men jag trycker inte lika djupt in i leran den här gången. Bara lätt så att det bildar små gropar, inte hål. Utan tydligt mål trycker jag dem över ytan. Tills jag avstannar. En liten yta, en yta som blir till rand låter jag vara orörd. De bildar vägar som kartlikt, likt nerver sprider sig över ytan. De leder upp till locket. Till det som finns, eller inte finns, där inne.





Plåtburken

Flera somrar har jag haft blommor i den här plåtburken. En plåtburk som är ännu ett litet fynd från min matkällare.

Tidigare har den även haft en etikett. ”Marsipan 10 kg” om jag minns rätt. För vilket tillfälle köps tio kilo marsipan har jag funderat på. Delats upp på flera hushåll kanske, eller så har plåtburken fått tom från någon butik.

Nu är det sedan länge tömd på den där marsipanen. Rostig, lite bucklig och utan tillhörande lock.



Jag tänker mig en form som växer ut över burken. Något som sakta men metodiskt tar över.

Gipsplattan med ränder från glasburkens form ligger kvar på min arbetsbänk och jag trycker en bit lera mot den. Det blir nästan som en liten snäcka. Jag trycker en till och fäster dem bredvid varandra. Många små snäcklika delar som växer ut från en mitt. Fast mittpunkten placerar jag inte i mitten utan lite åt sidan. I allt det strikta är det något som bryter.

Mitten är först helt plan, likt blomblad förenas delarna i mitten. Avslutet känns inte naturligt. Försiktigt börjar jag skrapa ur, ett hål kommer fram. Där ur växer det fram, tänker jag mig.





Porslinsskärvan

Jag gräver i jorden och något ljust tittar fram. Skrapar med handsken och flera små bitar kommer upp. Under smutsen är de skinande vita. Små porslinsskärvor med mönster i blågrönt. Några bär blommor, andra mer geometriska mönster. Men de är alla en del av samma föremål. Kanske har det tunna porslinet en gång suttit samman som ett kaffefat. Kanske gått sönder, kanske hamnat i botten på en kruka, kanske vissnade blomman och kanske tömdes jorden med skärvorna ut. Just precis här.

Årtionden har de i alla fall legat gömda här i jorden. Tills jag hämtade spaden, måttade in platsen där trädet skulle ner och började gräva. Just precis här.



Skärvan är mycket liten. Para ett par centimeter i längd. Dess form blir min utgångspunkt när jag börjar bygga. Från falsen där den ska sitta tummar jag försiktigt fram det lilla kärlet. Från den raka formen sväller en rund form ut. Som om någon blåst i öppningen och sedan sugit in lite luft igen.

Jag trycker ett tunt metallrörs mynning lätt över hela ytan så att den täcks av cirklar. Det är cirklar som jag fångar upp från skärvas dekor. De pryder dess ena kant.

När jag nu har det brända föremålet framför mig ser jag att uttrycket skiljer sig något från de andra jag gjort. I de andra har jag framför allt sett växtlighet, ofta mer statiska former. Den här är på väg. Jag upplever den som ett djur, en varelse, som sakta släpar sig fram över ytan framför mig.





Stenen

Min farmor och farfar reste mycket när jag var barn. Från en av alla resor tog de med sig den här släta, runda stenen hem till mig. Ett strandfynd från ännu en strand någonstans.

Med mig har den fått resa vidare genom livet. Packats ner och packats upp, från ett hem till ett annat.

Det går månader, ibland år mellan tillfällena då jag får syn på den igen. När jag tar fram den, trycker den, snurrat den, håller den hårt i min hand och minns.

En vanlig liten sten. Så dyrbar.



Leran är blöt. Jag låter den säcka, böja sig under sin egen tyngd. Inbucktningar och utbuckningar uppstår, en form som jag till hälften styr, till hälften låter ske. När grundformen är byggd, blivit något torrare, pressar jag en rund träpinne mot ytan. Cirkclar uppstår och jag placerar dem tätt, tätt, brevid varandra. Där jag inte trycker bildas åsar. Där jag trycker mer bildas försänkningar, likt dalar och berg.

I en av dalarna vilar stenen, de andra blir som märken efter andra stenar. Stenar som inte finns, men kunde varit där.





I och runt görandet

Landskapet omkring mig är en outömlig källa. Där söker jag inspirationen, ljuvligheten. Att få tiden att vara uppmärksam, att se. Att verkligen se. I grenverk, fröställningar och bladens ådringar, regndroppar mot fönsterrutan, solkatter som dansar över väggarna. Allt är former, ytor och strukturer som jag tar emot och gömmer undan. Allt detta vackra sparar jag.

I den organiska formvärld jag befinner mig i kan jag finna otaliga referenser. Liksom i Eva Zethraeus skulpturer kan jag i mina egna ofta se likheter med koraller.¹ Eller i skogen och dess växtlighet likt Ellen Ehk Åkesson.² Jag upplever att det är naturen, formen och ytan, som är i fokus i konstnärskap som dessa. Så är det även i mitt skapande men samtidigt ser jag att det är få som tydligt beskriver att de sätter värde i skönhet, att de skapar något som är vackert.

Det sköna, det vackra. Det är just detta jag alltid sökt efter i mina former, men med tiden blivit allt viktigare att framhäva, att betona. Jag vill visa på en skönhet som för mig finns i allt det som minner om något gott. En känsla av välbefinnande, ett minne av lycka, glädje, fridfullhet och behag. Det är en känsla som jag försöker fånga och återskapa från det jag finner i naturens former.

Men kan något som väcker negativa känslor vara vackert? Något som blixtnedslag, mögel, stormande hav och brand?

För mig händer det något med synintrycken, med det jag ser och upplever, när det blir hotfullt. Något kan vara vackert för att sedan snabbt skifta och bli något annat. Så som havet oftast förknippas som något vackert, men att uppleva det, mitt i en storm som är övermäktig, då förlorar det för mig sin skönhet. Det är plötsligt något annat. Mäktigt, farsinerande och storslaget, men vackert, nej.

En spricka i betong. För mig kan det vara något otroligt vackert på nära håll. Men zoomar jag ut och ser mig omkring blir miljön avgörande. Står jag och tittar på en mur i en prunkande trädgård, eller i en grå gångtunnel. Sprickan i sig själv är för mig lika vacker i båda fallen, men kan upplevas helt olika.

Detsamma gäller formerna och ytorna jag skapar. Det är högst personligt vad ytorna förknippas med. Något skrämmande, hotfullt, äcklande. Vassa piggas kan upplevas som allt detta. Men för mig är det förknippat med positiva associationer så som korallformationer och klara tropiska vatten.

Allt detta är såklart högst personligt, vad vi relaterar till. Det spelar också stor roll i vilket sammanhang, i vilken mängd, på vilket avstånd. Jag kan bara utgå ifrån mig själv men i detta förstå att människor kommer att se på mina former med helt olika ögon.

¹ <http://konsthantverkarna.se/medlemmar/333-eva-zethraeus> [2016-04-17]

² <http://ellenehk.se/> [2016-04-17]

Ändå är det så viktigt för mig, för mig själv, att alltid söka detta sköna. Det som behagar och ger den vilsamhet som naturen annars bara kan ge.

I skrivande stund har en utställning på Edwina Corlette Gallery i Brisbane, Australien, just avslutats med titeln: ”Return to Beauty: An Exhibition of Ceramics”.³ För mig är det väldigt upplyftande att se att skönheten här tillåts, och framför allt framhålls, att vara det primära.

“Return to Beauty came about from a simple idea, i.e I wanted to see a beautiful ceramic exhibition. A show that would give me great pleasure and satisfaction. As an artist whose preferred medium is ceramics, I have selected artists who create work that pleases my aesthetic both visually and cerebrally. The work in the Return to Beauty exhibition has a combination of great qualities such as shape, colour, form, technique and skill...”

- Vipoo Srivilasa, Curator – March 2016.⁴

I utställningen medverkar keramikkonstnärer som Amy Kennedy och Julie Pennington i vars formspråk jag känner stort släktskap.⁵ I deras verk ser jag spår av snäckor, fosiler och svampar. En värld som jag känner som min, där många små delar har fogats samman och blivit något annat, något större.

Utställningen visar både bruksobjekt och skulpturala objekt. Där jag nu befinner mig i mitt arbete föreställer jag mig att jag

³ <https://edwinacorlette.com/exhibition/176/return-to-beauty-curated-by-vipoo-srivilasa> [2016-04-17]

⁴ <http://bneart.com/whats-on/return-to-beauty-an-exhibition-of-ceramics/> [2016-04-17]

befinner mig på den osynliga gränsen mellan bruksobjekt och konstobjekt. Jag tänker att det här egentligen inte heller är viktigt att definiera. I många fall, även detta, ser jag det som omöjligt, kanske inte ens relevant att definiera vad ett objekt ”är”.

Det är inte heller detta som jag ser som det viktiga med dessa gömmor. Återigen så handlar det om skönhet, om form, om ett arv och om att värdesätta det vardagliga. Alla dessa föremål som jag samlat på mig, för mig har de redan ett stort känslomässigt och visuellt värde. Genom att använda dem som en del av mina skapade objekt vill jag lyfta fram dem, förtydliga deras värde. Det är en form av återanvändning, upcykling, där dessa ting, det bortglömda och värdelösa, blir skatter.

I min vardag påverkar mina synintryck mig väldigt påtagligt. Jag iaktar och förundras över det som sker runt omkring. Det är en gåva men ibland också en belastning. Det gör att jag av otilltalande miljöer kan jag må påtagligt dåligt. Så är det också i arbetet med tingen jag skapar. Ibland är det svårt att sätta fingret på vad det är som gör att ett objekt känns så fel, eller att ett annat val känns rätt. Att en form, en yta behagar mig. Mina synintryck känns långt ner i maggropen. En oros känsla som maler eller ett bubblande av iver och upprymdhet. Intryck, materiella

⁵ <http://www.amykennedyceramics.com/> [2016-04-17]

⁶ <http://www.juliepenningtonceramics.net/> [2016-04-17]

och hantverksmässiga erfarenheter som känns tydligt i kroppen, så självklara finns de där, så svåra att med ord få fatt om.

Mycket har förändrats under tiden med dessa gömmor. När jag skapar är jag i en väldigt flytande process. Det är svårt att se vad något börjar eller slutar. Det sker något mellan objekten, från ett till ett annat. Det blir en utveckling på något jag sett, en fortsättning på en tidigare skapad form. En fortsättning på en fortsättning på en fortsättning. Varje objekt är ett förlopp där tusentals små beslut tas. Omedvetna och högst medvetna.

Jag tänkte mig tidigt i processen arbeta mycket med färg. Ta fram nya glasyrer som jag ville utveckla ur tidigare jag gjort. Framför mig såg jag smutsiga, jordiga, matta pasteller i grönt och blått. Sträva ytor, brustna små bubblor, likt betong och lavar.

Innan jag påbörjar en form har mina tankar flugit runt och vidrört föremålet länge. Ingående, eller bara lätt snuddat vid det med tanken från och till. Mitt huvud är likt ett skissblock och formerna, strukturerna, mönstren fladdrar förbi innanför mina ögon. Ett tryck på en liten bit lera, ett rullande i min hand, talar om för mig hur föremålet, formen, ytan kommer att se ut. Ibland låter jag slumpen, materialets egenskaper, föra mig i en viss riktning. Ibland styr jag leran maniskt.

När formerna växer fram ser jag allt mer att det nu handlar om något annat än glaserde ytor. I strukturerna jag arbetar fram i materialet hör inte någon glasyr till. Den skulle ta över och dölja den yta som redan nu finns där.

Någon stans mitt i arbetets gång upptäcker jag att föremålen jag valt att utgå ifrån, kopparlocket, drivenen, plåtburken, flaskorna, alla de som jag valt ut, de bär samma färgskala. Omedvetet har jag valt föremål i nyanser av framför allt brunt och grått. Det är nyanser från trädstammar, sand, jord och vatten. Det är naturnära färger, färger som tillhör de föremål jag tycker om. När jag sedan ser på leran, leran på de objekt jag byggt, ser jag att även de har samma nyanser. Tankarna om glasyrenas blå och gröna tonerna känns allt mer avlägsna. Omedvetet har jag redan valt en annan färgsskala. Nu väljer jag den medvetet.

Min tidigaste tanke, målet att få mitt formspråk att gå i nya riktningar har sakta, likt de keramiska formerna, vuxit fram. I de tidiga kärnen, som kopparluckan, utgår jag till stor del från strukturer som jag tidigare arbetat med. Det blir en formmässig förändring, men inte så stor som jag önskat. Med tiden la jag allt större vikt vid att noga studera mina valda objekt innan jag påbörjade en form i lera, och det gav mig också förändringen som jag önskade. Längre in i arbetets gång hände något utan att jag först var medveten om det. Det blev en självklarhet att ta intryck av mina valda objekt och kombinera dem med materiella erfarenheter och nya metoder som börjat komma upp. Jag kände igen mig själv, mitt formspråk, mitt sätt att arbeta, men ändå är det något nytt, något glädjefyllt, något utmanande, något annat.

Det är en tillfredställelse att få se det växa fram, få vidröra det som jag haft i min inre syn. Att få bli överraskad av det som sker genom mina händer. Som barn drömde jag ofta om att få ta ut de jag ritat från pappret och få röra vid det, göra det verkligt. Leran har givit mig den möjligheten.

Till sist

På min lilla plätt på jorden finner jag storheten. I vårbloomor, tidig höstmorgondimma och snöstormar. Bland brasved, dammråttor och ogräsrensning pågår livet. Där vid drejskivan vill jag låta dagen flyga förbi. Där ser jag mig bygga mina former, sakta, sakta, del för del.

Arbete, tankar och allt det vardagliga vävs samman. I leran kan jag omfamna de alla. Jag bygger mina inre skatter och skapar en skönhet som får mig att känna glädje och upprymdhet men också ro, frid. Något att vila blicken på och stryka handen över så som jag känner på gräset, barken och stenarna.

Dessa kärll med lock, mina gömmor, är en väg för mig att föra samman livet, min historia och mitt arv, med det som kommer ur mina händer, det jag skapar. Objekten är en verklig symbol för det som rör sig i mitt medvetande men också i min fysiska värld. Det är en kärlek för material och ytor, en kärlek för vackra föremål, en kärlek för växtlighet men framför allt en kärlek för människor runt omkring mig. De som finns här nu, de som varit och de som ska komma.

Jag bär en önskan om att det vackra ska vara något att värdesätta. Att värde också kan få vara i enkelhet och skönhet. Att det inte behöver vara mer. Att skönhet kan vara skäl nog.



Teknisk beskrivning

Kopparluckan

Lera: K129 (vit stengods med chamotte)
Bränntemperatur: 1280
Glasyr: Anders Fredholms ”märkningsfärg för prover”
koboltoxid 25
manganoxid 25
kopparoxid 25
järnoxid 25

Klinkersskärvan

Lera: Blandlera mest bestående av Fylelera + lite 1246
(manganlera)
Bränntemperatur: 1280
Glasyr: Oglaserad

Elkopplingsdosan

Lera: 1246 (Svartbrännande manganlera)
Bränntemperatur: 1280
Glasyr: (endast i springorna mellan kloten) A134

Tegelstenen:

Lera: Blandlera (mest bestående av Fylelera + lite 1246)
Bränntemperatur: 1100
Glasyr: Oglaserad

Glaslocket med prisma

Lera: 1246 (Svartbrännande manganlera)
Bränntemperatur: 950
Glasyr: Oglaserad

Drivveden

1. (från vänster sida)
Lera: K129 (vit stengods med chamotte)
Bränntemperatur: 1280
Glasyr: mycket tunt och avtorkat A134 + koboltoxid

2.
Lera: Fylelera med chamotte
Bränntemperatur: 1260
Glasyr: Engoberad med porslinsengjutmassa ”PKI”
Kalifältspat 20
Kaolin 50
Kvarts 28
Bentonit 1
Dispex 0,15
På engoben målat tunt med ”märkningsfärg för prover”
se kopparluckan

3.
Lera: Fylelera med chamotte
Bränntemperatur: 1260
Glasyr: Manganoxid, ingnuggat och avtorkat.

Knappen

Lera: 1246 (Svartbrännande manganlera)

Bränntemperatur: 1280

Glasyr: Oglaserad

Kopparlocket

Lera: Fylelera med chamotte

Bränntemperatur: 1280

Glasyr: Manganoxid

Flaskorna

1. Brun flaska

Lera: Fylelera med chamotte

Bränntemperatur: 1200

Glasyr: ”märkningsfärg för prover” se kopparluckan

2. Turkos flaska

Lera: Blandlera (mest bestående av Fylelera + lite 1246)

Bränntemperatur: 1200

Glasyr: Oglaserad

Glasburken

Lera: Fylelera med chamotte

Bränntemperatur: 1280

Glasyr: Oglaserad

Glaslocket

Lera: 1246 (Svartbrännande manganlera)

Bränntemperatur: 1200

Glasyr: Oglaserad

Plåtburken

Lera: 1246 (Svartbrännande manganlera)

Bränntemperatur: 1200

Glasyr: Oglaserad

Porlinskärvan

Lera: Fylelera med chamotte

Bränntemperatur: 1260

Glasyr: ”märkningsfärg för prover” se kopparluckan

Stenen

Lera: 1246 (Svartbrännande manganlera)

Bränntemperatur: 1280

Glasyr: Oglaserad

